



Prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski  
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza  
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa  
Zakład Studiów Strategicznych

Poznań, 03.01.2020 r.



### Ocena

osiągnięć naukowych, dydaktycznych, popularyzatorskich oraz współpracy międzynarodowej, w tym monografii pt. „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra” dr Luizy Wojnicz-Smal, w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce

Poniższa charakterystyka kwalifikacji dr Luizy Wojnicz-Smal obejmuje omówienie i ocenę: sylwetki naukowej (punkt 1), osiągnięć w dziedzinie nauk społecznych - w dyscyplinie nauki o polityce (punkt 2), monografii pt. „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra” - wskazanego osiągnięcia naukowego (punkt 3), dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej (punkt 4) oraz konkluzje (punkt 5).

#### Punkt 1

##### Sylwetka naukowa Habilitantki

W 1991 r. Luiza Wojnicz-Smal uzyskała tytuł magistra politologii i nauk społecznych (temat pracy magisterskiej - „Główne aspekty funkcjonowania obszaru Schengen”), a w 2008 r. stopień doktora nauk społecznych w zakresie nauki o polityce, na podstawie dysertacji zatytułowanej „Polityka Unii Europejskiej wobec terroryzmu”.

Od 2008 r. jest zatrudniona na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego, najpierw w Zakładzie Badań Niemcoznawstwa oraz Ruchów Politycznych i Społecznych, później w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych i Europeistyki, a od 2014 r. w Zakładzie Strategii Bezpieczeństwa Europejskiego. W latach 2001-2015 pracowała ponadto w Wyższej Szkole Zawodowej Collegium Balticum oraz w Wyższej Szkole Integracji Europejskiej w Szczecinie.

## **Punkt 2**

### **Ocena osiągnięć w dziedzinie nauk społecznych - w dyscyplinie nauki o polityce**

Po uzyskaniu doktoratu zainteresowania naukowe Kandydatki nadal dotyczyły problematyki bezpieczeństwa europejskiego (np. w kontekście zagrożenia terroryzmem), jak i działań zewnętrznych Unii Europejskiej (w tym choćby misji ekspedycyjnych) realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony.

Łącznie przedłożony do oceny dorobek obejmuje:

- 1 monografię,
- współredakcję 3 prac zbiorowych,
- 12 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 4 w języku angielskim),
- 13 artykułów w pracach zbiorowych (w tym 2 w języku angielskim).

Pierwszym wskazanym polem badawczym jest problematyka terroryzmu, podejmowana przed i po uzyskaniu doktoratu, a w szczególności polityka Unii Europejskiej wobec tego zagrożenia, w tym sfera instytucjonalna i prawna oraz współpraca z państwami trzecimi. Do tej części dorobku niesłusznie zaliczono opublikowaną dysertację doktorską (nie poinformowano o zakresie i charakterze ewentualnych zmian), 4 artykuły w czasopismach naukowych (2 w języku angielskim, w tym 1 współautorski), 4 artykuły w pracach zbiorowych (w tym 1 współautorski) oraz redakcję 19 haseł przygotowanych do leksykonu w języku polskim.

Do zaprezentowanych w tym zakresie tematycznym opracowań (po uzyskaniu doktoratu) zaliczyć można m.in. teksty: „Nieformalne struktury państw Unii Europejskiej w walce z międzynarodowym terroryzmem. Bilans współpracy i wyzwania”, „European Union's security in the conclusions of the presidency - in the years 2005-2010”, „Nowe metody działania Unii Europejskiej w walce z międzynarodowym terroryzmem”, „Zasady polityki Unii Europejskiej w walce z międzynarodowym terroryzmem”, „Zaangażowanie (ad hoc) Unii Europejskiej w walkę z terroryzmem. Perspektywy na przyszłość”.

Drugi obszar badawczy dotyczy bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich rozpatrywanego w kontekście wewnętrznym i międzynarodowym w oparciu o podejście teoretyczne, a także funkcjonalne. Do tego nurtu zaliczono: 1 artykuł w czasopiśmie naukowym, 5 tekstów w pracach zbiorowych oraz 5 haseł do leksykonu przygotowanych w języku angielskim.

Wśród powyższych opracowań wskazano na następujące teksty: (współautorski) „Partnerstwo Wschodnie. Instrument europeizacji *ad extra*”, „Zdecentralizowane modele funkcjonowania Policji w wybranych państwach europejskich”, „Europejska Służba Działań Zewnętrznych jako innowacyjny komponent bezpieczeństwa Unii Europejskiej *sensu largo*”, „Europejska Sieć Zapobiegania Przestępczości jako mechanizm wspomagający państwa członkowskie Unii Europejskiej w walce z przestępczością zorganizowaną”.

Trzecie pole badawcze ma obecnie w dorobku Habilitantki charakter dominujący i ogniskuje się wokół problematyki teoretycznej, jak i praktycznego zastosowania instrumentów Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w polityce ekspedycyjnej UE. W ramach tego nurtu opublikowano: jedną monografię („Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji *ad extra*” - wskazane osiągnięcie naukowe, które zostało scharakteryzowane i ocenione poniżej), 6 artykułów w czasopiśmie naukowym (w tym 3 w języku angielskim) oraz 2 teksty w pracach zbiorowych.

Do konkretnych prac wskazanych w tym obszarze zaliczono: „Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej w teoriach realistycznych”, „Security Sector Reform jako przykład wielopoziomowego zarządzania Wspólną Polityką Bezpieczeństwa i Obrony”, „Common Security and Defence Policy as a stabilization mechanism in Central and

Eastern Europe'', „Wpływ procesów europeizacji w Afryce na przykładzie cywilnych misji Unii Europejskiej w Demokratycznej Republice Konga'', „Przyszłość polityki ekspedycyjnej Unii Europejskiej w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony'' czy „Integracja państw Unii Europejskiej w ramach WPBiO w świetle Brexitu''.

Wspomniana powyżej współredakcja prac zbiorowych dotyczyła następujących książek:

- „Teorie w studiach europejskich'', Szczecin-Warszawa 2012,
- „Multi-level Governance w Unii Europejskiej'', Szczecin-Warszawa 2013,
- „W poszukiwaniu finalite politique Unii Europejskiej. Aspekty teoretyczne i praktyczne'', Szczecin-Warszawa 2015.

### **Punkt 3**

**Monografia pt. „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra'', Toruń 2019, Wydawnictwo Adam Marszałek, ss. 490 - wskazane osiągnięcie naukowe**

Szczególną rolę w dorobku Kandydatki, po uzyskaniu doktoratu, odgrywa monografia „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra''. Składa się ona z: wstępu, 5 rozdziałów, zakończenia, bibliografii, wykazu skrótów, schematów, tabel i wykresów.

We wstępie zaprezentowano m.in.: krótki kontekst historyczny podjętego problemu badawczego, słusznie podkreślając przełomowe znaczenie deklaracji z Saint-Malo, istotę i znaczenie misji cywilnych oraz operacji wojskowych, uzasadnienie wyboru tematu i jego charakterystykę, cele główne i szczegółowe prowadzonych badań, hipotezę, pytania badawcze, cezurę czasową, podstawowe pojęcia, zastosowane metody badawcze, omówienie struktury dysertacji czy ocenę bazy źródłowej. Jak podkreślono przedmiotem pracy jest zbadanie znaczenia misji cywilnych Unii Europejskiej rozpatrywanych jako instrumenty Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w odniesieniu do procesu europeizacji państw do których były one wysyłane. Koresponduje z tym cel główny oraz cele szczegółowe. Pierwszym z nich

jest analiza znaczenia misji cywilnych Unii Europejskiej jako narzędzia polityki ekspedycyjnej poprzez wyodrębnienie wybranych składników europeizacji transferowanych do państw trzecich oraz wskazanie zmian jakie nastąpiły w ich wyniku. Jak stwierdza Autorka „takie założenia powinny pomóc w weryfikacji znaczenia misji cywilnych UE w procesie europeizacji państw trzecich” (s. 12). Z kolei celem szczegółowym jest wieloaspektowa i wielowymiarowa weryfikacja wpływu europeizacji na zarządzanie bezpieczeństwem w państwach trzecich.

Znajduje to swoje odzwierciedlenie w przedstawionej hipotezie badawczej według której Unia Europejska za pomocą misji cywilnych realizowanych w aspekcie międzynarodowym transferuje do państw trzecich komponenty europejskich rozwiązań, norm, wartości i wiedzy zgodnie z europejskim modelem kształtowania polityki sektorowej, szczególnie w tych wymiarach, w których możliwe jest praktyczne zastosowanie wdrażanych za pomocą misji cywilnych narzędzi.

Przyjętą cezurą czasową są lata 2003-2014 czyli okres podczas którego Unia Europejska zrealizowała dziesięć misji cywilnych w: Bośni i Hercegowinie, Macedonii, Demokratycznej Republice Konga, Sudanie Południowym, Gwinei Bissau, Gruzji, Iraku oraz Indonezji. Prowadzone w tym zakresie badania zostały oparte na analizie wskaźników europeizacji z wykorzystaniem metody: ilościowej, jakościowej, porównawczej, instytucjonalno-prawnej i segmentacji.

W pierwszym rozdziale pt. „Teoretyczne podstawy badania europeizacji” zaprezentowano definicje, koncepcje oraz typologie dotyczące europeizacji. Wśród rozpatrywanych teorii uwzględniono m.in.: neofunkcjonalizm, komunitaryzm, konstruktywizm oraz socjofunkcjonalizm.

Rozdział drugi - „Koncepcyjne ramy misji Unii Europejskiej” koncentruje się wokół teoretycznych i koncepcyjnych podstaw misji cywilnych Unii Europejskiej, zwracając uwagę na genezę powstania misji cywilnych i ich umocowanie w polityce ekspedycyjnej Unii Europejskiej. Dokonano również typologii misji cywilnych UE na podstawie praktyki międzynarodowej oraz literatury przedmiotu.

Rozdział trzeci - „Polityczne i normatywne podstawy międzynarodowych misji cywilnych Unii Europejskiej” ogniskuje się wokół kwestii nakreślonych w jego tytule.

Habilitantka w prowadzonych rozważaniach poszukuje genezy polityki ekspedycyjnej poprzez odwołanie się do procesu tworzenia i kształtowania najpierw Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, a następnie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. W tej części pracy analizie poddano też dorobek prawny UE w zakresie polityki ekspedycyjnej.

Kolejny rozdział „Misje cywilne Unii Europejskiej jako podmioty europeizacji ad extra” prezentuje genezę misji cywilnych oraz konkretyzuje ich cele i zdania. Charakterystyce została poddana struktura i procedura tworzenia misji cywilnych, a także proces planowania, przygotowania i wysłania misji. Zaprezentowano ponadto geograficzną dyslokację misji cywilnych UE w latach 2003-2014.

Do powyższej problematyki nawiązuje rozdział piąty „Międzynarodowe misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra” w którym omówiono wyniki badań i dokonano oceny wpływu procesu europeizacji ad extra na państwa trzecie oraz skuteczności cywilnej polityki ekspedycyjnej w obszarach w których była ona realizowana (lata 2003-2014). Skoncentrowano się przede wszystkim na czterech aspektach europeizacji ad extra, takich jak sfera: reform policyjnych, reform sektora bezpieczeństwa, wzmacniania praworządności oraz monitorowania procesów pokojowych.

Merytorycznym zwieńczeniem pracy jest „Zakończenie”. Zwrócono w nim uwagę m.in. na znaczenie i dynamikę rozwoju misji cywilnych w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Odwołano się do zaprezentowanych we wstępie celów badań, hipotezy czy pytań badawczych. Zdecydowanie podkreślono, że polityka ekspedycyjna Unii Europejskiej oraz jej poszczególne instrumenty odgrywają bardzo znaczącą rolę w procesie europeizacji ad extra. Słusznie dodając, iż „tylko w takiej połączonej formule ma to sens i znaczenie dla partycypacji UE w zapewnieniu bezpieczeństwa i stabilizacji na świecie. Unijna soft/smart i normative power jest kreowana za pomocą decyzji podejmowanych na szczeblach politycznych, zatem jej skuteczność w dużej mierze zależy od zaangażowania w działania ekspedycyjne państw członkowskich w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony” (s. 398).

Na końcu pracy umieszczono „Bibliografię”. Podzielono ją na kilka części: „Źródła”, „Opracowania naukowe”, „Źródła internetowe” oraz „Leksykony i słowniki”. Taka klasyfikacja wywołuje jednak sporo wątpliwości zarówno co do zastosowanej systematyki, jak i



kolejności poszczególnych części składowych. Na przykład w dziale „Źródła” uwzględniono „Dokumenty”, „Źródła prasowe” czy „Inne materiały źródłowe”, ale nie zawarto „Źródeł internetowych”. Dobór oraz wykorzystanie pozycji umieszczonych w „Bibliografii” jest generalnie prawidłowe.

Polemicznym zabiegiem jest również zamieszczenie w „Wykazie skrótów” - oprócz elementów specjalistycznych (np. FIU - Financial Intelligence Units - Jednostki Wywiadu Finansowego), także odwołań powszechnie znanych i stosowanych, jak choćby ONZ (s. 485) czy UE (s. 487).

Narracja pracy jest klarowna, spójna i logiczna. Na podkreślenie zasługuje nie tylko bardzo dobra znajomość podejmowanej problematyki badawczej, ale także obiektywizm Autorki, która wskazując korzyści i sukcesy płynące z analizowanych misji cywilnych Unii Europejskiej, potrafi również ukazać ich krytyczne aspekty. Dotyczy to na przykład sytuacji w Indonezji: „W dokumentach Unii Europejskiej można znaleźć informacje o postępach Indonezji w zakresie praw człowieka, jednak rzeczywistość odbiega od deklaracji. Teoretycznie Indonezja w kolejnych latach wzmocniła współpracę z Unią Europejską w obszarach demokracji i praw człowieka, w tym poszanowania prawa kobiet i zwalczania przemocy wobec nich, także wobec osób niepełnosprawnych, zwalczania dyskryminacji ze względu na religię, przekonania, pochodzenie etniczne czy orientację seksualną” (s. 391). Niestety, na co słusznie zwraca uwagę Habilitantka, nie potwierdzają tego na przykład raporty Human Rights Watch.

#### **Punkt 4**

##### **Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitantki**

Oceniając doświadczenie dydaktyczne dr Luizy Wojnicz-Smal podkreślić należy, iż prowadziła zajęcia na wielu kierunkach: politologia, europeistyka, bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo narodowe, management instytucji publicznych i PR. Uczestniczyła w opracowaniu programów zajęć zarówno dla polskich studentów stacjonarnych i

niestacjonarnych, jak również studentów przyjezdnych uczestniczących w programie Erasmus/Erasmus + (np. zajęcia: Polityka UE wobec walki z terroryzmem, EU Policy in Fight with Terrorism. Współczesne problemy państw europejskich, EU Fight against the Crime).

W 2014 r. Kandydatka wraz z studentami odhyla wyjazd studyjny do Kwatery Głównej NATO oraz do Naczelnego Dowództwa Sojusznicych Sił w Europie. Oprócz tego decyzją Rady Wydziału Humanistycznego została powołana na promotora pomocniczego w postępowaniu doktorskim pt. „Konflikt w zachodniosudańskim regionie Darfur i jego uwarunkowania w okresie od 2003 do 2011 r.”. Nie poinformowano natomiast dokładnie o liczbie wypromowanych prac licencjackich czy magisterskich oraz o pełnieniu funkcji recenzenta.

Kandydatka zorganizowała lub uczestniczyła w komitetach naukowych kilku konferencji naukowych. Ponadto była zaangażowana w organizację olimpiad, w tym Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym oraz Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności. Wskazała też na członkostwo w Polskim Towarzystwie Nauk Politycznych i Polskim Towarzystwie Studiów Europejskich. Pełni również funkcje redaktora tematycznego czasopisma naukowego „Acta Politica Polonica”, a wcześniej zasiadała w radzie programowej czasopisma „Zeszyty Bałtyckie”.

W 2016 r. dr L. Wojnicz-Smał została członkiem Rady Wydziału Humanistycznego. Jest także członkiem Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia Wydziału Humanistycznego. W 2017 r. zasiadała w Komisji ds. weryfikacji publikacji zespołów BTS przy podziale środków otrzymanych na działalność statutową.

Od 2017 r. Habilitantka jest kierownikiem projektu „Humanista po studiach - Fachowiec po stażu”. Projekt ten jest realizowany na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja i Rozwój.

Pełniła również funkcję eksperta podczas debaty „Kierunki działań polskiej polityki zagranicznej - założenia z expose Ministra Spraw Zagranicznych Grzegorza Schetyny” czy szkolenia „Postępowanie pracowników administracji publicznej w przypadkach zagrożenia terroryzmem oraz regulacje prawne w krajach UE w zakresie polityki bezpieczeństwa antyterrorystycznego”.



#### 4. Konkluzje:

A. Oceniając osiągnięcie naukowe pt. „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra” podkreślić należy, iż jest ono oparte na dobrej znajomości prezentowanej problematyki oraz wystarczającej (pomimo zgłoszonych w tekście recenzji uwag) podstawie formalnej. W sposób istotny systematyzuje, a w niektórych aspektach poszerza naszą wiedzę. Monografia ma charakter twórczy i oryginalny. Znacząco uzupełnia braki występujące w tym zakresie tematycznym w polskiej literaturze przedmiotu. Praca w zaproponowanym kształcie mieści się w obrębie dyscypliny nauki o polityce.

B. Pozostały dorobek naukowy Habilitantki nie jest zbyt obszerny czy zróżnicowany tematycznie. Dotyczy on przede wszystkim problematyki bezpieczeństwa europejskiego (np. w kontekście zagrożenia terroryzmem), jak i działań zewnętrznych Unii Europejskiej (w tym choćby misji ekspedycyjnych) realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony.

Niektóre przedłożone do oceny teksty są interesujące pod względem poznawczym i stanowią dobry punkt wyjścia do dalszych studiów czy analiz. Dorobek charakteryzuje niski poziom umiędzynarodowienia. Wskazano 13 tekstów zamieszczonych w czasopismach naukowych z których 5 zostało opublikowanych w języku angielskim, jednak tylko w polskich wydawnictwach. Oprócz tego zaprezentowano 12 artykułów wydanych w pracach zbiorowych, ale tylko 2 zredagowane są w języku angielski, w tym 1 ma częściowo zagraniczną afiliację (Piła- Bańska Bystrica).

C. Dr Luiza Wojnicz-Smal posiada bogate i różnorodne doświadczenie popularyzatorskie, organizacyjne oraz dydaktyczne dotyczące ocenianych aspektów. Habilitantkę cechuje jednak niski zakres umiędzynarodowienia prowadzonej działalności naukowej i popularnonaukowej, szczególnie w zakresie udziału w projektach badawczych, grantach, zespołach eksperckich czy komitetach redakcyjnych albo radach naukowych czasopism.

Konkludując, stwierdzam że dorobek naukowy (w tym osiągnięcie pt. „Misje cywilne Unii Europejskiej w procesie europeizacji ad extra”), dydaktyczny i popularyzatorski doktor Luizy Wojnicz-Smal spełnia w stopniu podstawowym wymagania stawiane przez ustawę z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także jej nowelizację z 18 marca 2011 roku. Opowiadam się zatem za dopuszczeniem dr L. Wojnicz-Smal do dalszych etapów postępowania w przewodzie habilitacyjnym.



Sebastian Wojciechowski